

V. Sobol

A SPIRIT OF MAZEP IS IN ACTIONS AND "DIARIUSH" OF HIS SUCCESSOR (ON MATERIAL OF FACSIMILE OF EGO-DOCUMENT PYLYP ORLYK)

The V. Sobol's article analyzes the earlier unpublished pages of "diaries" wrote by the Getman from exile in 1724 that were interpreted from facsimile publication and compared with a copy of anonyms of Polish paleography. It is shown that not only Orlyk's memory but also his emigration experience and his intentions and suppositions played very important role and promoted the search for new possibilities of articulating the state's Ukrainian problems on European level. The "Diariush" confirms that Pylyp Orlyk by continuing of his predecessor actions simultaneously represented a new generation that was thinking and acting in the coordinates of European diplomacy.

Key words: *Ukrainian problems on European level, Ivan Mazepa, Pylyp Orlyk, "Diariush".*

© В. Соболев

Надійшла до редакції 07.11.2009

УДК 061.22.023.7 (436=161.2) "Я. Окуневський", "Т. Окуневський"

ДІЯЛЬНІСТЬ ТЕОФІЛА ТА ЯРОСЛАВА ОКУНЕВСЬКИХ У ВІДЕНСЬКІЙ "СІЧІ"

ВІРА МЕЛЬНИК,

аспірант Львівського національного університету ім. Івана Франка

У статті на основі широкої джерельної бази розглянуто діяльність відомих громадських і політичних діячів національного українського руху Ярослава і Теофіла Окуневських у Віденській "Січі", найстарішої української студентської організації, яка відіграла видатну роль в історії українського національного відродження на територіях, окупованих Австро-Угорською імперією. Проаналізовано розвиток товариства Віденська "Січ" та його вплив на розвиток суспільно-політичної думки серед української інтелігенції у Віденському університеті.

Ключові слова: *Я. Окуневський, Т. Окуневський, Віденська "Січ".*

Постановка проблеми. Розвиток історичної науки в незалежній Україні дав можливість звернутися до вивчення життя та діяльності осіб, які були організаторами українського національного руху та учасниками боротьби за Українську державу. Одним із важливих завдань сучасної історичної науки є дослідження життєвого шляху та творчої спадщини видатних людей - серед них були брати Теофіл і Ярослав Окуневські. Вони заслуговують на увагу дослідників завдяки своїй багаторічній активній праці в різноманітних громадських інституціях: "Просвіті", "Рідній школі", "Січах", культурно-мистецьких, громадсько-політичних інституціях.

Стан вивчення проблеми. В українській історіографії різним аспектам діяльності січового руху присвячені окремі наукові праці, у яких певну увагу приділено й розвитку та діяльності Товариства "Січ" у Відні. Зокрема, це дослідження Петра Арсенича [15, с. 76], Оксани Вацеби [17, с. 130], Богдана Трофим'яка [27, с. 121], Богдана Савчука [26, с. 134], Анатолія Круглашова [21, с. 65-68], Романа Кухаря [22, с. 187],

Теодора Марітчака [23, с. 1-2], Ігоря Черновола [29, с. 112-116], Мар'яна Мудрого [19, с. 348-351], Івана Головацького [18, с. 4]. Однак студії щодо діяльності братів Окуневських у Віденській "Січі" у вітчизняній історіографії відсутні, тому автор ставить перед собою завдання заповнити цю прогалину. З огляду на це зроблена спроба простежити діяльність Ярослава і Теофіла Окуневських у Віденському Товаристві "Січ", показати вплив товариства на розвиток української інтелігенції у Відні.

Життя українського народу під Австрією, після короткотривалого національного піднесення періоду "Весни народів" у 1848 р., не багато змінилось на краще від ненадійного загального становища. Його так образно охарактеризував Маркіян Шашкевич у передмові до "Русалки Дністрової" в 1837 р.: "Судилось нам останніми бути. Інші слов'яни підіймаються до вершка, а нам унизу серед студеної мряки загибати" [30, с. 111].

Українці почали прибувати до Відня тільки після приєднання Галичини (1772 р.) й Буковини (1774 р.)

№ 9 (100) грудень 2009 р.

до Австрії. Відень став із того часу осередком політичних, економічних та суспільно-культурних інтересів наших земляків із західних земель України. Спочатку склад української більш-менш постійної громади Відня обмежувався службово-адміністративними та військовими суспільними прошарками, але вже наприкінці XVIII - на початку XIX ст. почали з'їжджатись туди люди з кіл інтелігенції, здебільшого академічна молодь із Галичини, Закарпаття й Буковини. До проросту українського населення наддунайської столиці студентами університету й високих освітніх установ долучались із часом і науковці, парламентаристи, політичні представники, як і робітники й різного роду службовці.

З другої половини XIX століття вони починають свідомо організуватись у низці товариств громадського й фахового характеру. До відомих суспільних організацій того періоду належали засноване в 1862 р. Братство церкви св. Варвари й Академічне товариство "Січ", перше українське студентське угруповання з власними статутами, засноване в 1868 р., після скасування нестатутного Львівського студентського товариства "Січ", що проіснувало тільки два роки (1861-1863) [20, с. 2847].

Поступовий ріст нашої тодішньої студентської громади у Відні отримав громадський відгук у щораз активнішої діяльності Товариства "Січ", що поширилась із початкової винятково академічної ділянки на суспільно-політичну площину. Праця над національним усвідомленням своєї роботи на місцях, активізація національного руху, репрезентація українських політичних змагань за кордонами краю, підтримка інформативною акцією крайової суспільно-політичної дії стали згодом провідними ідеями "Січі", які зберегли свою силу навіть у найбільш критичні періоди існування Товариства [22, с. 18]. Заснування Товариства "Січ" у Відні пов'язане саме з розривом галицького патріотичного громадянства з москвофільським табором, що зміцнило народівський рух у краї й за кордоном. Ще більш важливим завданням створеного Товариства було: плекати рідну культуру та створювати сприятливий ґрунт для цього - відновлювати й поширювати конституційні свободи у Відні, у центрі політичної діяльності монархії, де організаційні заходи підавстрійських народів не натрапляли на такі труднощі, як у далеких від столиці провінціях. У листопаді 1867 р. коли тільки з'явився закон про дозвіл організовувати товариства, українські студенти-народовці зразу розпочали організацію академічного товариства під назвою "Січ". Після проголошення закону про створення товариств на терені Габсбурзької монархії збирається віденська колонія українців у відповідному приміщенні для публічних зібрань ресторану "*Zur goldenen Ente*", щоб скористатися конструктивною зміною державного курсу й заснувати свою рідну суспільну організацію. Проте вже на перших запланованих установчих зборах місцевої громади виникає конфлікт між, як виявилось, москвофільською більшістю на зборах та народівською меншістю під проводом Анатолія Вахнянина. Народовці вимагали, щоб товариство "працювало в користь українського народу", москвофіли відкинули це, заперечуючи право на самостійне існування українського народу, мовляв, він є "невід'ємною частиною великого російського народу". Народовці відреагували на це тим, що покинули залу засідань [2].

Після того як народовці покинули збори, у тому ж році відбулися сходина й прелімінаріні установчі збори засновників Товариства "Січ". Прохання прийняти статут товариства до долішньоавстрійського намісництва віденського уряду внесено в грудні 1867 р., а за його затвердженням 2 січня сталося історичне заснування Академічного Товариства "Січ" на головних установчих зборах січовиків 9 січня 1868 р. [23, с. 1-2].

На початку своєї діяльності "Січ" ставила за мету не літературну діяльність, а політичну [4]. Січовики хотіли закликати всіх українців Відня під свій стяг, щоб надалі в Україні продовжити політичну діяльність. Від початку своєї діяльності й до 1873 р. "Січ" - громадсько-політичне товариство, а в 1873 р. змінило характер своєї діяльності на літературно-наукове [13]. Метою діяльності "Січі" стало сприяння літературній і науковій освіті членів та підтримування серед них "житте товариского" [5].

Згідно зі статутом "Січі", метою товариства було дати своїм членам нагоду для літературного й товариського життя. Структура "Січі" охоплювала звичайних і почесних членів. Звичайними були спочатку "австрійські піддані руської народності", що перебували у Відні, а почесними - ті, "що покладали особливі заслуги в користь товариства й науки" [16, с. 34-36].

Пізніше, з метою осучаснення товариства, за новим статутом звичайними членами могли бути лише студенти вищих навчальних закладів української національності. На чолі товариства була президія (виділ), складена з п'яти членів, що збиралася щомісяця для скерування січової діяльності. Вищим законодавчим органом були загальні збори, звичайні й надзвичайні. Виділ мав функції й обов'язок зберігати український характер товариства. Контрольна комісія виділу була незалежним органом управи, що займалась організацією й контролем майна товариства. Прапором "Січі" була синьо-жовта хоругва. Остання точка статуту стосувалась можливості "розв'язання" товариства, якщо збори не знайшли б вирішення щодо дальшого призначення січового майна, то воно мало б перейти на збереження до Товариства ім. Шевченка, або "Просвіти", а коли б це виявилось неможливим здійснити, тоді вказано було б передати його товариству "Академічна Громада" у Львові в необмежену власність [5].

Під час свого заснування "Січ" нараховувала 27 членів, зважаючи на нечисленну ще тодішню колонію віденських українців, їх кількість була досить значною. Головою новоствореної академічної організації спочатку призначили Лева Шеховича, але коли він через важливі причини відмовився, збори обрали першим головою "Січі" Анатолія Вахнянина, що здобув собі велику популярність серед своїх і чужинців як організатор і диригент українського хору у Відні. Попрацювавши тут два місяці, переїхав до Львова, де він став першим головою "Просвіти" в 1868 р., засновником першого українського січового товариства "Торбан" у 1870 р. та членом-засновником Товариства ім. Т. Шевченка в 1873 р. Саме йому належить ініціатива заснування вищого Музичного Інституту ім. Лисенка у Львові, який він очолював як перший директор, тоді вже відомий співак, композитор, диригент хорів, публіцист та суспільно-політичний діяч [22, с. 24].

Анатоль Вахнянин народився 7 вересня 1841 р. [14, с. 44] у селі Синява над Сяном, недалеко від Ярослава й Перемишля, у сім'ї священика. У Пере-

мишли здобув середню освіту, згодом продовжив навчання у Львівській духовній семінарії, а після закінчення філологічних студій у Віденському університеті викладає в гімназіях у Перемишлі й у Львові.

Діяльність членів Академічного товариства "Січ" у перших роках його існування полягала в основному в посиленні товариських зносин усередині їх гурту й у віденській громаді, а також в ознайомленні чужинців із важливими проблемами українського народу. До славних традицій поколінь засновників і послідовників "Січі" належали відзначення роковин Т. Шевченка та М. Шашкевича концертами й хоровими виступами в імпрезах міжслов'янських організацій [23, с. 2].

Загальна популярність українського студентського товариства й успішний всебічний розвиток тієї молоді народовської організації стали колючкою в оці москвофільського проводу. Москвофіли намагалися усіма можливими засобами шкодити "Січі" при кожній нагоді й робили все, щоб Товариство перестало існувати.

Попри перешкоди ззовні, праця в "Січі" постійно зростала. Через два місяці після установчих зборів, 13 березня 1868 р., "Січ" уперше влаштовує прилюдні величаві вечорниці до дня вшанування пам'яті Маркіяна Шашкевича. Зацікавлення "Січчю" перейшло вже межі Галичини, а її Шевченківські свята стали маніфестацією українства перед чужинцями.

Під час організації діяльності "Січі" відбувалися відомі у Відні "Слов'янські комерси", де участь і програма кожної слов'янської групи залежала від жеребу, що його вони для себе витягували. Отже, учасників зобов'язувала певна точка програми в комерсі - рецитация, доповідь на суспільно-політичну тему, хоролий або сольовий проспів, танок тощо. При нагоді слов'янських комерсів чи зустрічей у міжнародному товаристві, січовики ніколи не забували поширювати національно-культурну інформацію на тему свого народу і його незавидного соціального й політичного становища [22, с. 37].

У віденській "Січі" сформувалися видатні в майбутньому особистості, які стали її почесними членами: Анатоль Вахнянин, Юліан Целевич - галицький педагог, історик, просвітницький діяч, Іван Пулюй - галицький фізик й електротехнік, Мирон Зарицький - видатний український математик, Іван Горбачевський - український біохімік, гігієніст та епідеміолог, громадсько-політичний та освітній діяч, Ярослав Окуневський - військовий лікар, український громадський та військовий діяч, письменник, дійсний член НТШ, адмірал флоту Австро-Угорської імперії, Євген Озаркевич - український лікар, Євген Петрушевич - український громадсько-політичний діяч, президент Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР), Богдан Лепкий - український поет, прозаїк, літературознавець, критик, перекладач, історик літератури, видавець, публіцист, громадсько-культурний діяч, ряд інших галицьких діячів. Почесними членами віденської "Січі" також були Михайло Драгоманов, Іван Франко, Михайло Грушевський, Володимир Винниченко.

Брати Окуневські з острахом та переживаннями збиралися до Відня на навчання. Ярослав Окуневський у "Листах з чужини" згадує ці часи так: "Вся наша суспільність була така пририта, так політично безідейна, що не могла й зрозуміти того, що є й можуть бути ще люди, які за якусь там "ідею" дають засаджувати себе в арешти. Всюди був страх і пригноблен-

ня, а найбільше боліло серце у тих батьків, що вибиралися висилати своїх синів на університет, та ще до того - до Відня. З Відня почався той нещасний рух, там проповідував Драгоманов, товариство "Січ" уважалось осередком революції, нігілізму, анархізму - словом, таких речей, за які молодий чоловік просто йде до арешту" [24, с. 505]. Батьки Окуневських, знаючи про таку "славу" "Січі", всіляко намагалися вберегти своїх синів від вступу до неї й для цього навіть запросили їхнього вуйка, народовця чистої крові, що в гімназії одягався в козацький стрій, читав Шевченка та плакав над Гонтою. Він мав остерегти їх від нещастя та арештів, а найголовніше переконати триматися у Відні подальше від "Січі".

Теофіл та Ярослав Окуневські після закінчення Коломийської гімназії записалися відповідно на юридичний та медичний факультети до Віденського університету. Теофіл Окуневський згадує ті часи так: "Наука йшла трудно, рівень навчання був високий, доганяли браки знання й культури пильністю і дисципліною" [2]. Свою участь у товаристві "Січ" Теофіл описує в автобіографії. За його словами, під час студій університетських у Відні він належав до студентського товариства "Січ", яке було тоді під впливом Остапа Терлецького. Він впливав на членів товариства в дусі Михайла Драгоманова, змушував читати книжки, овіяні духом демократичним, привертатися до свого простого народу, берегти його й не задля особистої вигоди, а майбутнє всього свого народу бачити не у верхах суспільності, а в занедбаних низах. Це був найважливіший навик, який набули члени товариства, щоб, вийшовши з університету, не шукати щастя в посадах, а в праці, у своєму народі [2].

Від літа 1877 р. до 1879 р. триває занепад товариства, який став наслідком спроби влаштувати Шевченкове свято, що увійшло в традицію відзначень роковин поета. Проте на перешкоді здійснити це стала віденська поліція, а причиною заборони відзначення стала пісня "Косарі", що видалася владі революційною, небезпечною для публічного й державного порядку.

Брати Окуневські неодноразово входили до виділу "Січі" та заступали одні з найвищих посад у керівництві товариства. Так, Теофіла Окуневського 26 жовтня 1878 р. вибрано до виділу, за нього проголосувало 15 осіб [6]. Цього ж таки року 31 жовтня його було обрано касиром, а вже 29 квітня 1879 р. він доповідає на зборах про прихід і витрати в Товаристві [6]. Окуневський бере активну участь у житті товариства, про це свідчить те, що в тому ж таки 1879 році 14 березня його разом з Іваном Дольницьким та Юліаном Сельським обрано делегатами до товариства "Руська Основа". Наслідком стали збори цих товариств, які постановили, що члени товариства "Руська Основа" вступають до товариства "Січ", мова товариства - галицько-руська народна. Збори відбулися 15 травня 1879 р. і в них брали участь і поставили свої підписи під протоколом Теофіл та Ярослав Окуневські [7].

25 жовтня 1879 р. на зборах віденського Товариства "Січ" Ярослава Окуневського було обрано головою, він отримав 27 голосів.

Після обрання на зборах він має слово, у якому дякує за обрання і висловлює побажання, щоб у цьому році збори Товариства відбувались частіше [6]. У цей час "Січ" дає почин до першого з'їзду галицької та буковинської молоді 17 вересня 1880 р. в Коломиї

при участі всіх чотирьох тогочасних студентських організацій: "Академічного Кружка" і "Дружнього Лихваря" у Львові, "Союзу" в Чернівцях і віденської "Січі" [23, с. 147].

На зборах товариства "Січ" 2 січня 1882 р. Теофіла Окуневського обрано в комітет вечорниць, присвячених Шевченківським дням, до цього комітету входять Ісидор Шухевич та Євген Озаркевич.

4 листопада 1882 р. на зборах Товариства Теофіла Окуневського обрано до виділу, за нього проголосувало 30 осіб. На цих зборах йому було доручено переглянути твори О. Навроцького, щоб визначити, чи не суперечать вони статуту товариства [6]. Остат Терлецький, почесний член товариства, доручив Теофілові Окуневському прочитати й застановитися над статистичними капітальними працями Володимира Навроцького "Про наше шкільництво", "Про пропінанцію", "Про регуляцію сервітутів". Пізніше Остат Терлецький і Володимир Навроцький відігравали провідну роль у Станіславівському гуртку.

Слід відзначити, що члени Віденської "Січі" стали провідними громадськими, політичними діячами та науковцями, залишивши після себе багату спадщину.

М. Драгоманов високо цінував В. Навроцького як визначного економіста та статиста. Після смерті В. Навроцького, яка сталася в Ряшеві, куди його зі Львова вигнала австрійська влада, Іван Франко, працюючи в "Етнографічно-статистичному кружку", задумав і здійснив перше видання творів В. Навроцького. Це була серйозна праця, яка, на жаль, обмежилася лише першим томом [31, с. 127]. "Власне Навроцький, - писав Франко, - був тоді серед станіславівської молоді тим, хто своєю енергією і витривалістю піддержав молодіж". Дружба з В. Навроцьким позитивно вплинула на формування О. Терлецького як публіциста [28, с. 10]. Саме тому його праці О. Терлецький рекомендує читати молодим студентам, і саме ці праці не один раз Теофілу Окуневському стали в нагоді в Галицькому Сеймі, послом (депутатом) якого він був обраний у 1889 р. від Коломийщини [2].

Станом на 1 листопада 1884 р. чисельність товариства налічує 45 осіб, головою товариства обрано Івана Куровця, саме в цей день відбуваються збори, на яких д-ра Ярослава Окуневського було прийнято в почесні члени товариства [6].

Члени товариства постійно підтримують стосунки з побратимами, які не перебувають у Відні. Так, 17 грудня 1889 р. вони надсилають листа послу д-ру Т. Окуневському, вельмишановному членові "Січі" про його підтримку справ народових у сеймі. Лист підписали всі члени товариства, крім цього, навіть деякі русини з Відня. На цей лист він дав відповідь, яку закінчив такими словами "Най жиє наша Січ!" [8]. Лист свідчить про те, що, навіть ставши послом до Галицького Сейму, Теофіл Окуневський підтримує зв'язки із січовиками й не забуває про рідну "Січ".

На зборах товариства "Січ" 27 червня 1893 р. почесному членові д-ру Теофілові Окуневському з Городенки і послу Ю. Романчуку було висловлено подяку за те, що "приложили чимало рук і ніг за виклопання прихильної усмішки пана міністра" [9].

Під час засідання товариства "Січ" 14 травня 1898 р. д-ра Теофіла Окуневського було обрано суддею мировим [10]. Він був присутній і на XXXII Загальних зборах, де відбулися вибори голови товариства Романа Сембратовича 12 листопада 1898 р. На

цих зборах Т. Окуневський мав слово і нагадав присутнім про старий звичай Запорозької Січі: під час вибору кошового отамана три рази козаки його вибирали, а він тричі зрікався [10]. Такою ж була й ситуація на цих зборах із вибором Р. Сембратовича.

Не втрачало зв'язок Товариство з Т. Окуневським і після його обрання послом до Галицького Сейму, про це свідчить лист від 8 березня 1899 р., де члени Товариства повідомляють послу про важке матеріальне становище "Січі" [6]. Отже, посол разом із своїм братом військовим лікарем неодноразово підтримували товариство матеріально.

На XXXIII Загальних зборах 4 листопада 1899 р. д-ра Теофіла Окуневського знову обрано мировим суддею [10].

Зима 1919-1920 рр. застає Товариство у справжньому духовному занепаді, незважаючи на зріст членства до 51 січовика. Кризу в "Січі" посилюють ще більше матеріальні злидні. У тому незадовільному стані гурток січовиків і старших громадян вирішив на нарадах у квітні 1920 р. заснувати допомогову установу "Товариство Прихильників Освіти". Працювали в ній упродовж років як січовики, так і старші громадяни, серед них був і д-р Ярослав Окуневський. Брати Окуневські нерідко залишають записи в книзі, де простежується їх активна участь у житті "Січі".

У Львівському центральному державному історичному архіві збереглася книга запису повідомлень та об'яв [11]. Саме тут ми можемо простежити буденні стосунки членів товариства, де вони нагадують один одному про залишені книги [11], про зустріч [12], про грошову допомогу товариству [11].

Бібліотека "Січі" була головним вогнищем, що стягувало інтелігенцію та студентів до цього товариства. З бібліотеки черпали знання й запал до науки, а, крім неї, мали досить гарну читальню - тут були різні політичні й наукові часописи, українські, польські, російські й німецькі. До росту січової бібліотеки сприяли щедрі пожертви М. Драгоманова та Київської Громади, а також січового бібліотекаря О. Терлецького, який забезпечив бібліотеку найкращими творами німецької та французької літератури, а також із галузі наук природи й соціології. В одному з листів до М. Драгоманова О. Терлецький повідомляє: "Читальню на рік від октября 1875 до октября 1876 року хочемо впорядкувати так, щоби були в ній найважливіші слов'янські газети і хоть трохи найважливіших книжок про етнографію, історію та літературу" [3]. Найбільше систематичності було в доборі літератури, надісланої з Росії. Іван Франко, який мав нагоду познайомитися з бібліотекою, писав, що в ній "добирали книжки тямущі люди. Низка видань з історії, кілька збірок етнографічних матеріалів українських, великоруських і білоруських, дещо книг із обсягу статистики, російського громадського життя (община тощо), ряд цінних російських белетристів. Як бачите, добір такий, що може з найліпшого боку рекомендувати російську культурну роботу" [28, с. 27]. Далі І. Франко підкреслював, що це була найліпша частина бібліотеки й що вона мала значний вплив на розвиток літературного смаку в Галичині. Твори російських письменників із захопленням читала галицька молодь. У листі до М. Драгоманова О. Терлецький 16 листопада 1874 р. писав, що українська молодь охоче читає "великоруські газети й журнали і починається вироб-

ляти річ у галицьких українофілів досі не бувала: "впроваджується прихильність для народних справ російських" [25, с. 32]. Брати Окуневські також беруть участь у звітах з усіляких ділянок науки та у дискусіях. Вони читають реферати: "О Банках", "Мої споминки з України", "Задачі і здобутки антропології" [6].

Висновок

Отже, Товариство "Січ", що виникло в 1868 р. у Відні, мало значний вплив на розвиток патріотичного духу та громадської думки серед студентства Віденського університету. Почесними членами товариства були й брати Ярослав та Теофіл Окуневські, які брали активну участь у житті "Січі". Саме тут виховується той патріотичний дух галицьких українців, який вони пронесуть крізь життя. У Віденській "Січі" вони багато обговорюють події у світі та на рідній землі, часто дискутують над ними, живуть кожною хорошою звісткою з батьківщини. Члени Товариства, попри різні несприятливі обставини, дотримуються українських традицій, святкують роковини видатних українців. У Віденській "Січі" Теофіл отримує ті знання, які в подальшому використає при представництві нашого народу в Галицькому Сеймі, Віденському парламенті, а Ярослав Окуневський використає набутий досвід, ставши адміралом Австро-Угорського флоту та всіляко ініціюючи створення молодого Української держави в 1918-1922 рр. Брати Окуневські під час перебування в Товаристві проявили неабиякі організаторські здібності, брали активну участь у житті "Січі" у Відні. Саме вона стала для Теофіла та Ярослава школою життя. "Січ" залишила по собі найбагатші традиції суспільної організації з регулярною програмою діяльності, духом дружньої співпраці й провідництвом у суспільно-культурних проявах своєї та крайової національної спільноти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Центральний державний історичний архів (далі - ЦДІА) України у м. Львові. - Ф. 328. - Оп. 1. - Спр. 4. - Арк. 15.
2. ЦДІА України у м. Львові. - Ф. 328. - Оп. 1. - Спр. 103.
3. ЦДІА України у м. Львові. - Ф. 663. - Оп. 1. - Спр. 173.
4. ЦДІА України у м. Львові. - Ф. 834. - Оп. 1. - Спр. 2.
5. ЦДІА України у м. Львові. - Ф. 834. - Оп. 1. - Спр. 4.
6. ЦДІА України у м. Львові. - Ф. 834. - Оп. 1. - Спр. 10.
7. ЦДІА України у м. Львові. - Ф. 834. - Оп. 1. - Спр. 11.

8. ЦДІА України у м. Львові. - Ф. 834. - Оп. 1. - Спр. 12.
9. ЦДІА України у м. Львові. - Ф. 834. - Оп. 1. - Спр. 15.
10. ЦДІА України у м. Львові. - Ф. 834. - Оп. 1. - Спр. 18.
11. ЦДІА України у м. Львові. - Ф. 834. - Оп. 1. - Спр. 25.
12. ЦДІА України у м. Львові. - Ф. 834. - Оп. 1. - Спр. 26.
13. ЦДІА України у м. Львові. - Ф. 834. - Оп. 1. - Спр. 115.
14. Анатоль Вахнянин (19.09.1841 - 11.02.1908) // Азбуковник : енциклопедія української літератури / [за ред. Б. Романенчука]. - Філадельфія ; К., 1973. - Т. II. - С. 44.
15. Арсенич П. Засновник "Січі" Кирило Трильовський / П. Арсенич. - Івано-Франківськ, 2000. - С. 76.
16. Батенко Т. Історія Віденської "Січі" / Т. Батенко // Республіканець. - Львів, 1993. - Ч. 4 (березень). - С. 34-36.
17. Вацеба О. Нарис з історії західноукраїнського спортивного руху / О. Вацеба. - Івано-Франківськ, 1997. - С. 130.
18. Головацький І. Перше товариство "Січ" і січовий рух / І. Головацький // Поступ. - Львів, 2000. - 5 травня.
19. Дуелі у Львові. Теофіл Окуневський contra Томислав Розвадовський // Львів: місто - суспільство - культура : зб. наук. праць / за ред. М. Мудрого. - Львів, 1999. - Т. 3. - С. 348-351. - (Вісник Львів. ун-ту. Серія іст. Спец. вип.).
20. Кохановський З. Січ віденська / З. Кохановський // Енциклопедія українознавства. - Львів, 2000. - Т. VIII. - С. 2847.
21. Круглашов А. Віденська "Січ" і слов'янство: зв'язки та орієнтації (1860 рр. - початок XX ст.) / А. Круглашов // Проблеми слов'янознавства. - Львів, 1995. - Вип. 47. - С. 65-68.
22. Кухар Р. Віденська "Січ" / Р. Кухар. - Київ, 1994. - С. 187.
23. Марітчак Т. Шістдесят літ організації. Заснування Товариства і розквіт "Січі" / Т. Марітчак // "Студентський Вісник". - Прага, 1928. - Р. VI. - Ч. 4-6. - С. 1-2.
24. Окуневський Я. Листи з чужини / Я. Окуневський. - Київ, 2009. - С. 505.
25. Романів Т. Віденська "візія" Остапа Терлецького / Т. Романів // Мандрівець : науковий журнал. - 2009. - № 2. - С. 32.
26. Савчук Б. Просвітницька та соціально-економічна діяльність українських громадських товариств у Галичині (остання третина XIX - початок XX ст.) / Б. Савчук. - Івано-Франківськ, 1999. - С. 134.
27. Трофим'як Б. Гімнастично-спортивні організації в національно-визвольному русі Галичини (друга пол. XIX - перша пол. XX ст.) / Б. Трофим'як. - Тернопіль, 2001. - С. 121.
28. Франко І. Др. Остап Терлецький. Спомини і матеріали / І. Франко // ЗНТШ. - 1902. - Т. 50. - С. 10.
29. Чорновол І. Дуель Теофіла Окуневського / І. Чорновол // Ямгорів (Городенка). - 1994-1995. - С. 112-116.
30. Шашкевич М. Русалка Дністрова / М. Шашкевич. - Львів, 2007. - № 1. - С. 133.
31. Якимович Б. Іван Франко - видавець. Книгознавчі та джерелознавчі аспекти / Б. Якимович. - Львів, 2006. - С. 691.

V. Melnyk

THE ACTIVITIES OF YAROSLAV AND TEOFIL OKUNEVSKYH IN VIENNA "THE SICH"

Based on extensive source base and examined the activities of Yaroslav Teofil Okunevskyh in Vienna "the Sich". We consider the development of Viennese society and its impact on the development of social and political thought among the Ukrainian intelligentsia in Vienna University.

Key words: Y. Okunevsky, T. Okunevsky, Vienna "the Sich".

© В. Мельник

Надійшла до редакції 12.11.2009

№ 9 (100) грудень 2009 р.